

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
(ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ) РІВЕНЬ, ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»);
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 242 «ТУРИЗМ»)

1. ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

1. Типологія у країнознавстві. Кількісні та якісні типології
2. Міжнародні (міждержавні) організації. Політичні блоки та економічні союзи
3. Особливості туристичного районування світу згідно з ЮНВТО
4. Структура Європейського туристичного макрорегіону
5. Провідні держави Європейського туристичного макрорегіону, їх туристичні центри
6. Структура Близькосхідного туристичного макрорегіону
7. Провідні держави Близькосхідного туристичного макрорегіону, їх туристичні центри
8. Структура Азійсько-Тихоокеанського туристичного макрорегіону
9. Провідні держави Азійсько-Тихоокеанського туристичного макрорегіону, їх туристичні центри.
10. Структура Африканського туристичного макрорегіону

Рекомендована література

1. *Країнознавство: теорія та практика : Підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Ю.С. Занько та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.*
2. *Масляк П.О. Країнознавство : Підручник. – Київ : Знання, 2008. 292 с.*
3. *Міжнародні організації : Навч. посібник / За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.*
4. *Туристичне країнознавство : Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Семенова. Одеса : «Атлант» ОДЕУ, 2010. 340 с.*
5. *UNWTO Tourism Highlights: 2019 Edition. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876> (дата звернення: 02.05.2020).*

2. ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА

1. Основні фактори розвитку туризму
2. Функції туризму у сучасному світі (економічна, політична, соціальна, культурологічна, екологічна, містобудівна)
3. Основні категорії осіб, що перебувають у подорожі
4. Права і обов'язки туристів
5. Класифікація туристів за демографічними, соціально-економічними, психологічними ознаками
6. Основні форми туризму (в'їзний, виїзний, внутрішній)
7. Класифікація туризму (за метою, засобами пересування, віком і соціально-економічним статусом подорожуючих)
8. Туристична інфраструктура: структура та умови функціонування
9. Соціальний туризм як чинник гуманізації суспільства
10. Інноваційні види туризму

Рекомендована література

1. Агафонова Л.Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: Ціноутворення. Конкуренція, Державне регулювання : Навч. посібник. Київ : Знання, 2002. 351 с.
2. Басюк Д.І. Основи туризмології : Навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2005. 204 с.
3. Закон України «Про туризм» : (офіц. текст: за станом на 06 жовтня 2015 р.) / Верховна Рада України. Київ : Парламентське вид-во, 2015. 32 с.
4. Мальська М. П. Організація туристичного обслуговування : Підручник. Київ : Знання, 2011. 275 с.
5. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : Підручник. Київ : Грамота, 2006. 264 с.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ

1. Обладнання та оформлення офісу туристичної фірми. Організація роботи front-, back-офісів та call-центру туроператорів
2. Фактори, що впливають на формування та комплектацію програм перебування туристів
3. Особливості створення програм перебування туристів в залежності від видів туризму
4. Особливості створення програм перебування туристів в залежності від інфраструктури курорту та місцевості основного перебування
5. Система транспортного забезпечення в туризмі та класифікація транспортних засобів. Ознаки класифікації видів та форм транспортних перевезень
6. Види транспортних подорожей та їх характеристика
7. Технологія обслуговування туристів на авіатранспорті. Основні правила перевезення туристів та їх багажу на авіа-транспорті
8. Види круїзів та їх характеристика. Ознаки класифікації круїзів на міжнародних лініях
9. Митні формальності в туризмі
10. Види страхування в туризмі. Обов'язкові види страхування

Рекомендована література

1. Гуменюк Г.М. *Організація транспортних подорожей : навчальний підручник. Івано-Франківськ : Плай, 2008. 210 с.*
2. Гуменюк Г.М. *Організація туристичних подорожей : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : «НАІР», 2014.*
3. Кифяк В.Ф. *Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посібник. Чернівці : Книги-XXI, 2003. 300 с.*
4. Сокол Т.Г. *Основи туристичної діяльності : підручник. Київ : Грамота, 2006. 264 с.*
5. Чорненька Н.В. *Організація туристичної індустрії : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2006. 254 с.*

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Науково-прикладні функції та ознаки екскурсії
2. Класифікація та структура екскурсій
3. Поняття «об'єкт екскурсії». Характеристика основних груп об'єктів
4. Принципи проектування екскурсії
5. Основні етапи підготовки екскурсії
6. Складання маршруту екскурсії. Об'їзд (обхід) маршруту
7. Визначення методичних прийомів проведення екскурсії та техніки ведення екскурсії
8. Особливості використання екскурсоводом методичних прийомів розповіді і показу
9. Сутність диференційованого підходу в екскурсії
10. Основні критерії оцінки якості екскурсії

Рекомендована література

1. *Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство : навчальний посібник ; вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Альтерпрес РА, 2012. 444 с.*
2. *Воронина А.Б. Организация экскурсионных услуг. Симферополь : Сонат, 2008. 200 с.*
3. *Міждержавний стандарт ДЕСТ 28682.2-95. Туристично- екскурсійне обслуговування*
4. *Нездоймінов С.Г. Організація екскурсійних послуг : навч.- методичний посібник. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с.*
5. *Покоłodна М.М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.*

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Сучасний стан виставково-ярмаркової діяльності в Україні
2. Критерії класифікації виставково-ярмаркових заходів
3. Поняття виставкової площі, особливості її організації
4. Суть та види виставкових стендів
5. Зонування виставкового стенду
6. Види та особливості мобільних стендів
7. Характеристика заходів ділової програми виставки
8. Підбір персоналу для роботи на виставках та ярмарках. Моделі розрахунку кількості персоналу на стенді
9. Показники, які використовуються для оцінки ефективності участі підприємства у виставкових заходах
10. Міжнародні туристичні виставки як форма міжнародного співробітництва у сфері туризму

Рекомендована література

1. Антоненко І.Я., Дупляк Т.П. Виставкова діяльність в Україні: стан, проблеми та шляхи їх розв'язання. *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 11–12. С. 74–78.
2. Бердышев С.Н. Организация выставочной деятельности : Учебное пособие. Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2011. 228 с.
3. Карасев Н. Как получить от выставок максимальную выгоду : Практическое пособие. Москва : «ЭкспоЭффект», 2009. 88 с.
4. Пекар В.О. Основи виставкової діяльності : Навч. посібник. Київ : Євроіндекс, 2009. 348 с.
5. Сюрко Л.Є. Оцінка ефективності виставкової діяльності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. Вип. 2 (42). С. 343–347.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Визначення анімації в туризмі та гостинності. Види анімації
2. Критерії класифікації туристів в анімаційній діяльності
3. Етнічні особливості туристів та їх врахування при складанні анімаційних програм
4. Вплив неусвідомлених регуляторів поведінки при виборі анімаційної програми
5. Структура та специфіка роботи відділів анімаційної служби готелів і туристичних комплексів
6. Аналіз і контроль ефективності анімаційної діяльності
7. Професійні вимоги до фахівців сфери туристичної анімації
8. Типологія анімаційних програм
9. Етапи розробки і проведення анімаційної програми
10. Найвідоміші фестивалі та екзотичні свята світу як складова комплексної анімації

Рекомендована література

1. Байлик С.І., Кравець ОМ. *Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник.* Харків : ХНАМГ, 2008. 197 с.
2. Власова Т.И., Шарухин А.П., Панов Н.И. *Анимационный менеджмент в туризме : Учеб. пособие для студ. высш. учебн. заведений.* Москва : Издательский центр «Академия», 2010. 320 с.
3. Гаранин Н.И., Булыгина И.И. *Менеджмент туристской и гостиничной анимации.* Москва : Советский спорт, 2004. 128 с.
4. Килимистий С.М. *Класифікація видів анімаційної діяльності в туризмі // Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство. 2015. Вип. 2. С. 77–83.*
5. Приезжева Е.М. *Анимационный менеджмент : Учеб. Пособие.* Москва : Советский спорт, 2007. 357 с.

7. МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМІ

1. Зміст та функції маркетингу в туризмі
2. Теорія (концепція) 4P та її варіації
3. Залежність змісту маркетингової діяльності від стадії життєвого циклу продукту
4. Суть і завдання маркетингового дослідження ринку турпослуг
5. Сегментування ринку. Критерії сегментації туристичного ринку
6. Вибір цільових ринків
7. Позиціювання продукту у вибраних сегментах ринку
8. Ціна в комплексі маркетингу турпідприємства, особливості ціноутворення в туристичному бізнесі
9. Інтернет-комунікації. Рівні маркетингової діяльності в Інтернеті
10. Реклама в комплексі маркетингу

Рекомендована література

1. Забалдіна Ю.Б. *Маркетинг туристичного підприємства : навч. пос. Київ : Музична Україна, 2002. 196 с.*
2. Мальська М.П., Мандюк Н.Л. *Маркетинг туризму : підручник. Львів : Український бестселер, 2015. 364 с.*
3. Мальська М.П., Пурська І.С. *Міжнародна маркетингова діяльність : підручник. Київ : ЦУЛ, 2013. 288 с.*
4. Мунін Г.Б., Тимошенко З.І., Самарцев Є.В., Змішов А.О. *Маркетинг туризму : навч. пос. у 2-х част. Київ : В-во Європ.ун-ту, 2005.*
5. Кудла Н.Є *Маркетинг туристичних послуг : нав. пос. Київ : Знання, 2011. – 351 с.*

8. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Підприємницька ідея. Способи організації бізнесу
2. Порядок створення туристичного підприємства та організація його діяльності
3. Капітал, активи та фінансові ресурси туристичного підприємства
4. Собівартість як базовий елемент під час формування туристичного продукту
5. Джерела формування та напрями використання доходу туристичних підприємств
6. Рух грошових коштів на підприємствах туристичного бізнесу
7. Доходи і витрати в туристичній діяльності
8. Показники прибутку та рентабельності туристичних підприємств
9. Договірні відносини при здійсненні туристичної діяльності
10. Оцінка ефективності функціонування туристичного підприємства

Рекомендована література

1. Боголюбов В.С., Орловская В.Б. *Економика туризма : учеб. пособие. Москва : Академия, 2005. 192 с.*
2. Дядечко Л.П. *Економика туристичного бізнесу : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.*
3. Кифяк В.Ф. *Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці : Зелена Буковина, 2003. 312 с.*
4. Ладизженська Р.С. *Економика туризму : навчальний посібник. Харків : ХДАМГ, 2002. 224 с.*
5. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. *Основи туристичного бізнесу : навчальний посібник. Київ : Знання, 2005. 241 с.*

9. МЕНЕДЖМЕНТ В ТУРИЗМІ

1. Зміст процесу розробки і реалізації стратегії: аналіз середовища, формулювання місії та стратегічних цілей, оцінка та вибір стратегії, реалізація та контроль
2. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту
3. Принципи, методи і завдання управління персоналом туристичних підприємств
4. Операційна система, її складові. Турпослуги як специфічний різновид продукції операційної системи
5. Сутність і роль менеджменту в системі управління організацією
6. Актуальність інвестиційної політики в галузі туризму
7. Планування діяльності підприємств туристичної індустрії
8. Основні аспекти організації діяльності: проектування структури управління та забезпечення взаємозв'язків частин підприємства
9. Делегування завдань і повноважень
10. Сутність і роль контролю в управлінні туристичним підприємством

Рекомендована література

1. *Виноградський М.Д., Виноградська А.М., Шкапова О.М. Менеджмент в організації : навч. посібник. Київ : «Кондор», 2002. 654 с.*
2. *Гуторова О.О. Менеджмент організації : навч. посібник. Харків : ХНАУ, 2017. 267 с.*
3. *Назарчук Т.В., Косіюк О.М. Менеджмент організації : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 560 с.*
4. *Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організації : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 676 с.*
5. *Осовська Г.В. Основи менеджменту : навч. посібник. Київ : Кондор, 2003. 556 с.*

10. ТУРОПЕРЕЙТИНГ

1. Поняття та складові туropolерейтингу. Види туropolерейтингу
2. Туropolератор як суб'єкт туристичного ринку. Види туropolераторів
3. Класифікація функцій туropolератора
4. Критерії оцінювання відбору туropolератором ділових партнерів і постачальників
5. Організація транспортного та екскурсійного обслуговування туристів
6. Фінансова схема роботи туropolератора
7. Формування системи управління якістю на туристичному підприємстві
8. Сутність та основні принципи ефективного управління персоналом
9. Корпоративна культура: взаємозв'язок її складових та їх вплив на стратегічний розвиток туристичного підприємства
10. Використання програмного забезпечення та можливостей мережі Інтернет з метою планування, розроблення, організації та просування турів

Рекомендована література

1. *Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туropolерейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2004. 287 с.*
2. *Брич В.Я. Туropolерейтинг : навч. посіб. Київ : Кондор, 2015. 275 с.*
3. *Ильина Е.Н. Туropolерейтинг: организация деятельности : учебник. Москва : Финансы и статистика, 2003. 256 с.*
4. *Мальська М.П. Туристичний бізнес : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 350 с.*
5. *Організація туризму : підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Покогодна та ін. Харків : ХНАМГ, 2008. 541 с.*

11. ОРГАНІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО, ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

1. Термінологічні аспекти сільського зеленого туризму
2. Територіальна організація сільського зеленого туризму
3. Пропускний потенціал сільського зеленого туризму
4. Анімація сільського зеленого туризму
5. Відмінності між сільським та міським туризмом
6. Види сільського зеленого туризму
7. Організаційно-правовий статус суб'єктів сільського зеленого туризму
8. Сільський зелений туризм як вид підсобної діяльності
9. Мале туристично-готельне підприємництво як основний вид діяльності сільських мешканців у курортно-рекреаційних районах держави
10. Основні вимоги щодо облаштування агрооселі для прийому туристів

Рекомендована література

1. *Горішевський П.В., Васильєв В., Зінько Ю., Коберніченко Т. Сільський зелений туризм: організація діяльності : посібник. Київ : НМЦ «Освіта», 2005. 128 с.*
2. *Горішевський П.В., Васильєв В.П., Зінько Ю.В. Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі : підручник. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2003. 158 с.*
3. *Горішевський П., Аронець М. Сільський зелений туризм : посібник для початківця. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2003. 148 с.*
4. *Євдокименко В.К., Садова У.Я., Шевчук Л.Т. Соціальна інфраструктура Карпатського регіону: пошук перспектив розвитку. Чернівці : Прут, 1995. 80 с.*
5. *Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм : навч.посіб. Київ : Знання, 2006. 271 с.*

12. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

1. Інновації в туризмі та їх види
2. Об'єкти інноваційної діяльності в туризмі
3. Інноваційні проекти в туризмі
4. Життєвий цикл та функції інновацій у туризмі
5. Еволюційні та радикальні інновації
6. Інноваційна діяльність в туризмі
7. Продуктові інновації в туризмі
8. Допоміжний рахунок туризму як інновація
9. Національна інноваційна система та її складові
10. Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного обслуговування

Рекомендована література

1. *Гуцол А. Інноваційні технології в туризмі : навчальний посібник. Северодонецьк : ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 343 с.*
2. *Ковешніков В. С., Ліфіренко О. С., Стукальська Н. М. Інноваційні види туризму. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 4. С. 38–44.*
3. *Мельниченко С., Єсіпова К. Інтернет-технології в діяльності туристичних підприємств. Вісник КНТЕУ. 2010. № 6. С. 35–47.*
4. *Михайліченко Г. І. Інноваційний розвиток інформаційної системи туроперейтингу. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2012. № 7(178). С. 212–224.*
5. *Селютін В. М. Управління інноваційною діяльністю туристичних підприємств: монографія. Х. ХДУХТ. 2016. 255с.*